

Mem. With 2 Jours d'Esprit by Lord Darlé,
with his Corrections in his hand writing.

J. A. Macnochie

(22 loose sheet)

1838

J. A. Macnochie.

McGILL
UNIVER-
SITY
LIBRARY

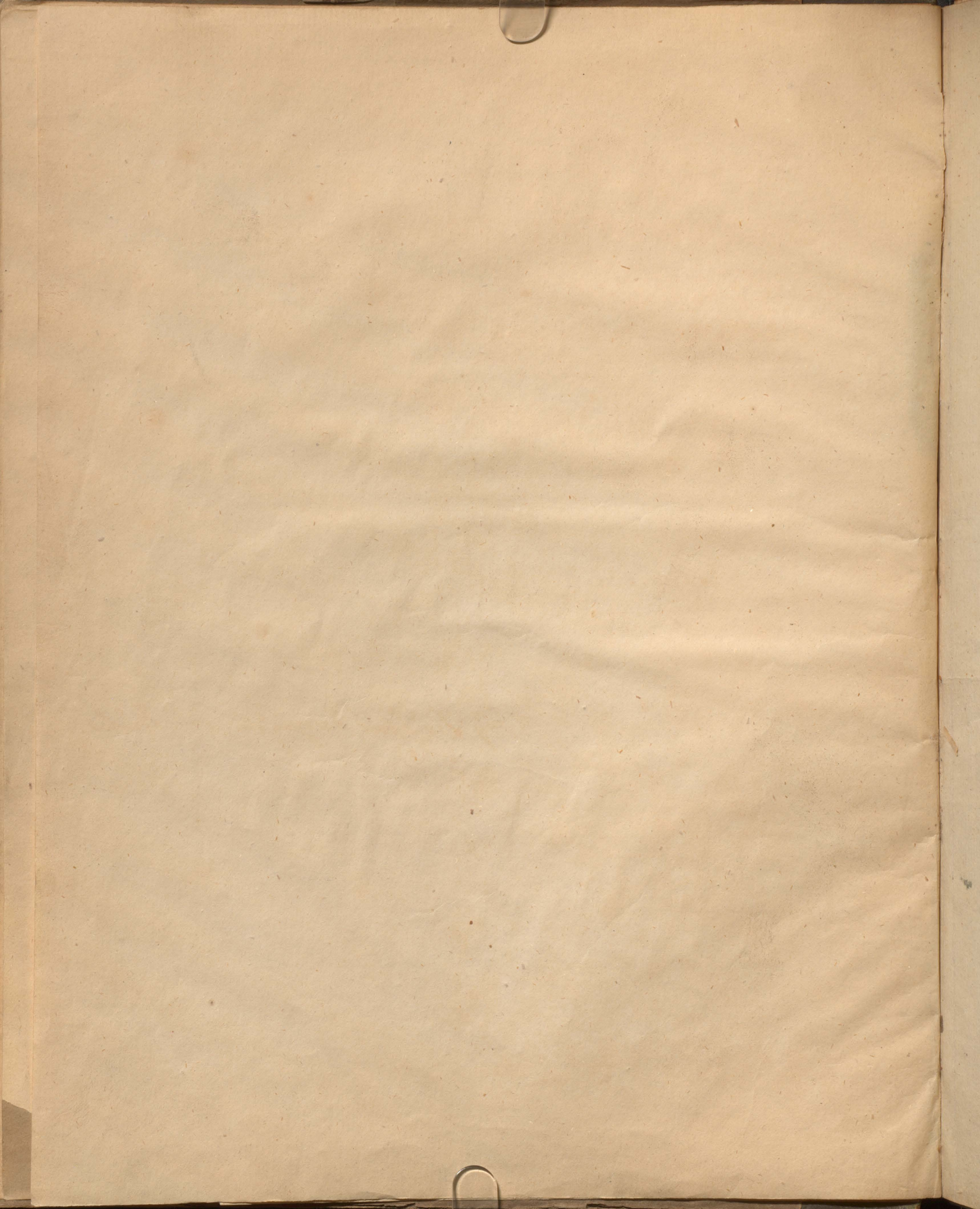
M. GILL
UNIVER
SITY
LIBRARY

7

DAVIDSON & SCOTT

SUMMER OF 1850

W. H. WALKER

D A V I D I S H U M E I, S C O T I,

S U M M I A P U D S U O S P H I L O S O P H I,

D E V I T A S U A A C T A,

L I B E R S I N G U L A R I S;

N U N C P R I M Û M L A T I N È R E D D I T U S.

By Sir David Dalrymple. Lord Hailes.

M D C C L X X V I I.

D A V I D I S H U M M I S S C O T I

S U M M I A P U D S U O S P H I L O S O P H I

D E V I T A S U A A C T A

L I B E R S I N G U L A R I S

N U N C P R I M U M L A T I N E R E D D I T U S

M D C C L X X I I I

DAVIDIS HUMEI

DE VITA SUA ACTA

LIBER.

ARduum est de semet ipso prolixius quenquam loqui, ita ut absit arrogantia, ideoque brevis ero; fortassis etiam arrogans videar, quòd commentarium de rebus ad me pertinentibus scribendum susceperim. At narratio mea nihil ferè in se habebit, præter meorum scriptorum historiam, quippe qui omnem propè ætatem in literis excolendis transegerim. Scripta mea, de plerisque intelligi volo, ubi primò vulgata, minimè eo plausu accepta sunt quo valdè gloriari possẽm.

Natus sum Edinburgi Scotorum vi. Calend. Maii, A. C. N. MDCCXI. generosis parentibus. Pater originem duxit ab ea familia cujus princeps Comes *Homeus* sive *Humeus*, et majores, a multis retrò annis, ea ipsa prædia rustica tenuerunt quæ frater nunc tenet. Matrem habui filiam Davidis Falconeri, Equitis, qui Collegio litium civilium judicandarum præfuerat, primus inter Scotiæ Quindecimviros. Avunculo meo *Dominium de Halkerton* jure hæreditario obvenit.

Cùm verò filius familias minor natu essem, oriundus patre non admodum nummato, portionem legitimam, ut moris est apud nos, perquàm exilem sortitus sum. Decessit pater, quem aiunt virum fuisse cordatum, me adhuc puerulo, meque cum fratre primogenito et sorore unica uxoris tutelæ tradidit, matronæ optimè meritæ, quæ, licet decora atque ætate florens, tota fuit in alendis educandisque liberis. Institutionum juvenilium cursum, ut adsolet, laudatè satis confeci. Me tantus ab ipsa usque pueri-

A

tia

tia literarum amor corripuit, ut is semper esset præcipuus animi mei affectus, cæterarum cupiditatum domitor, et fons oblectamentorum meorum omnium. Eâ eram legendi aviditate, eâ animi moderatione, eâ diligentia, ut propinqui me a natura comparatum ad munia jurisconsulti obeunda sibi persuaderent. Atqui voluntas mea a studiis quibuscunque præter philosophiam et variam eruditionem omninò abhorrebat; et dum ii credebant me Voetio Vinnioque, juris civilis doctoribus, operam dedisse, ego Ciceronis ac Virgilio scripta mecum devorabam.

1734.

Huic tamen vitæ instituto res familiaris mea quàm exigua minimè sufficiebat, et cum ipse, fractus aliquatenus studiis, parùm firmâ uterer valetudine, pectus, vel, ut rectius loquar, coactus fui, ut, vitâ umbratili egressus, negotia capefferem. Res languidius suscepta infelicem habuit exitum. Nam anno MDCCXXXIV. mercatoribus nonnullis insignioribus commendatus, Bristolium invisi, sed, paucorum mensium intervallo, didici mercaturam rem esse a meis moribus alienissimam. Itaque in Galliam transii, eo animo, ut rure agens studiis liberius vacarem; atque ibi eâ vivendi rationes susceptæ, quibus constanter ac feliciter usque adhuc usus sum. Statui enim parcimoniâ fortunas emendare, et ut mei juris prorsus essem, cavere, cæteris rebus omnibus posthabitis ac spreto, præter ingenii culturam*.

1737.

In recessu Gallico, primùm Rhemis, mox Flexiæ in Andegavenfi provincia, opus *de Natura Humana* composui. Triennio apud Gallos jucundissimè acto, Londinum migravi MDCCXXXVII. et anno exeunte, librum meum edidi, et protenus in Scotiam me contuli, visurus fratrem, in re familiari augendâ prudenter ac prosperè occupatum, et matrem, quæ cum eo unâ rure degebat.

* "Except the improvement of my *talents* in literature." Respicit auctor, et piè quidem, ad Evangelium D. Matthæi, c. xxv. v. 15. 16. 20. 21. ubi agitur de servo bono heri sui præceptis obsequenti.

Prodiit

Prodiit liber *de Natura Humana* infaustissimis ominibus, quippe

“ E prelo exanimis cecidit *.”

Nec ulla prodeunti adfuit celebritas, et ne minima quidem *Zelotarum* † obmurmuratio. Eâ quanquam calamitate percussus, mox tamen ad me redii, utpote quem natura hilari animo finxerat atque erecto, et dum rusticabar, studiis impensius incubui.

Anno MDCCXLII. Edinburgi priorem partem *Speciminum* ‡ meorum excudendam curavi, cùmque opus arrideret, illicò veni in oblivionem repulsæ literariæ olim acceptæ. Interea rure apud meos moratus, sermonis Græci peritiam mihi paravi, ineunte ætate inconsultiùs intermissam.

1742

Anno MDCCXLV. Annandiæ Marchio me, literis missis, ad convictum suum in Anglia vocavit ||. Intellexi porrò propinquos juvenis illius nobilis id agere, ut ei, qui nec mente nec corpore fatis valebat, me custodem simul ac gubernatorem præstarem. Per annum integrum cum eo vixi. Merces, ob hujusmodi operam navatam, accepta incrementum attulit non modicum rei meæ angustæ. Proinde Jacobus de Sancto Claro militum dux me invitavit ut ei essem ab epistolis: præfuit quidem ille copiis ad Canadiam subigendam comparatis, quæ tamen, mutato demùm consilio, non nisi in Gallia oras maritimas incurfionem fecerunt.

1745

Proximo anno MDCCXLVII. idem dux, cùm legatus mitteretur Terefiæ Austriacæ et Sardinia Regi, hortatus est, ut ad se et ad officia rediens, eum in itinere comitarer. Parui libenter, paluda-

1747

* “ It fell dead-born from the press.”

† Sunt in Anglia plurimæ hominum religiosorum familiae, neque fatis constat quanam fuerint *Zelotæ isti*, quorum odia venabatur vir Cl.

‡ *Essays*, a Petr. Dan. Huetio *Specimina* appellantur; rectius forsitan *Experimenta*.

|| Constans fama est juvenem illum infelicem historiam rerum a se gestarum, quæ tamen nullæ fuerunt, (*Memorias Galli* vocant), contexuisse, consiliis Humei nostri, si Diis placet, in opere expoliendo usurum.

mentum.

mentum indui, et *adjutoris castrensis** ementito nomine, in aulas regias introductus veni coram principibus, unà cum Henrico Erskineo, Equite, et Jacobo Granto, Centurione, qui nunc legionem ducit †. Biennium hoc, quod nunquam aliàs mihi accidit, de literis demptum est: id tamen suaviter traduxi inter homines elegantiores versatus. Cùm frugi essem ac parcus, præmium pro muneribus gestis acceptum me eò usque ditaverat, ut, subridentibus licet amicis plerisque, me pecuniosum esse prædicarem, ac meo deinceps more victurum; ut verbo dicam, divitiarum mearum summa ferè ad mille libras redibat.

Equidem semper in animum induxeram libro *de Natura Humana* malè cessisse, quòd, ut creberrimè sit, immaturiùs ac imprudentiùs me in scriptorum numerum referri voluissèm, quòdque modo et formâ potius quàm re ipsâ errassem: proinde priorem partem istius operis ad incudem revocavi, et ut *Disquisitione de Intellectu Humano* audiret, volui. Prodiit hæc opella me adhuc peregrè agente et Augustæ Taurinorum commorante. Sed non multo melius cum ea actum quàm cum libro *de Natura Humana*. Ab Italia reversus comperi, acerbo meo dolore, omnem Angliam fervere controversiis *de Disquisitione Libera* Middletoni ‡ ortis. Jacebat interea meum opus, neglectum planè ac prætermissum; neque multo melius successit editioni alteri *Speciminum* sive *Sermonum de Moribus et de Politia* tunc temporis Londini vulgatæ.

1749.

Mira certè vis indolis, quæ continuò effecit, ut, spe licet toties frustratus, vix minimam molestiam sentirem. Anno MDCCXLIX. Scotiam petii, et biennium egi cum fratre in prædio suo, matre jam e vivis abreptâ. Ibi alteram partem *Speciminum* meorum contexui, *Sermonum Politicorum* || titulo insignitam, additâ etiam de

* *Aid de camp.*† *Major-General.*‡ "A Free Inquiry into the Miraculous Powers," &c. Auſtor, Coniers Middletonus, *Sacrosanctæ Theologiæ Professor.*

|| "Political Discourses."

Principiis Ethicorum Disquisitione *. Quæ portio quoque est operis illius quod refeceram. Inter hæc ab Andrea Millaro bibliopolâ, cujus ministeriis utebar, certior factus fui, scripta mea omnia, præter infelicem illum tractatum †, jam esse in ore hominum, exemplaria, aucto sensim numero, distrahi, et iterandas editiones flagitari. Tunc demùm cujuscunque ordinis sacerdotes argumentis meis occurrere, et a viris *reverendis* pariter atque *admodum reverendis*, quotannis, neque semel tantùm, *responsa* publicari; cumque D. Warburtonus convitiis me incesset, intellexi probè, libros meos, apud cœtus elegantiores, gratiâ aliquâ valere. Ego tamen mecum statueram, et semper in proposito susceptoque consilio permanfi, “nulli hominum unquam reponere,” cùmque irasci celerior non essem, me facilè a turbis istis literariis immunem servavi. Hisce indiciis crescentis mihi famæ me consolabar; is enim mihi animus erat, ut, semper ominatus benè, meliorem in partem cuncta interpretarer, quo si quis præditus fuerit ingenio, vivet rectius utique ac felicius quàm si illi vectigal annuum, quod decem mille librarum exæquaret, hereditate obvenisset.

Anno MDCCLI. e rure in urbem migravi, in scenam scilicet viro erudito aptissimam. 1751.

Anno MDCCLII. publici juris facti sunt Edinburgi, ubi degebam, *Sermones mei Politici*, unicum de scriptis meis quod a primo probè exceptum; placuit enim domi forisque. Eodem etiam anno, prodiit Londini *de Principiis Ethicorum Disquisitio*, quæ, meo quidam judicio, (quod tamen de scriptis meis nullum est), omnia mea, tam ad Historiam quàm ad Philosophiam et rem literariam spectantia, longissimè antecellit. Prodiit opus nullâ prorsus observantiâ. 1752.

* “Inquiry concerning the Principles of Morals.”

† De libro suo *natu maximo* agit vir Cl. cujus funeri, tantâ doloris acerbitate, toties parentavit, ut in eo Naturam *Philosophia vittricem*, pœne dixeris. Aliàs tamen, quod notatu dignum, paulò fastidiosius ait, “opus illud in ipsa juvenia exaratum, et “*ab auctore nunquam agnitum.*” Ad Specim. *Præfat.*

1752.

Anno MDCCLII. Collegium Jurisperitorum, quod Edinburgi est, me bibliothecæ suæ præfectum designavit. Munus id, quam minimè quæstuosum, amplâ tamen librorum copiâ ūti frui permisit. Tum primùm initum de Historia Angliæ contexenda consilium: sed absterrebat operis immanis magnitudo, cùm res gestæ per annos mille et septingentos, idque ferie continuâ, enarrandæ essent. Itaque orsus sum ab illis temporibus, quibus *Domus Stuartiadum* imperii apud Anglos potita est, unde præcipuè, ut mihi videbatur, historici, vel odio vel amore partium, veritatem obumbrare cœperant. Non diffiteor equidem me de libri mei fortunis magnificentius auguratum; putabam enim me solum eum esse Historicum, qui neque auctoritati principum virorum conciliandæ, neque rebus propriis promovendis studerem, et qui inveteratas hominum sententias, quæque ex inscitia rerum oriuntur, oblatrantes populi voces omnino nihili facerem. Et cùm esset operis argumentum lectoris cujuscunque ingenio accommodatum, favorem iis meritis responsurum præstolabar. Verùm me meæ spes miserè fefellerunt. Quippe in me excitata est una vox reprehendentium et calumniantium, nec deerant qui etiam abominarentur. Jam Angli, insuper Scoti et Hiberni etiam, jam magnarum ac diversarum factionum homines*, et qui templa, more patrio, frequentabant, et qui conventicula, religiosi ut et de sacris liberius sentientes, viri populares simul atque purpurati, omnes denique, exacerbatis animis, impetus fecerunt in illum devotum homuncionem, qui eâ fuit audaciâ, ut casus Staffordiæ

1754.

* "*Whig and Tory.*" Vocabula hæc, modò ignominiosa, modò in honore habita, Latinè reddi vix possunt. Est qui, factionum Circensium memor, homines hujusmodi *Prasinos* appellaret et *Venetos*; id tamen, in re seria, ludicrum nimis: est qui *Moderatos* et *Rigidos*; sed malè; nam ex historiis constat, *Moderatos* nonnunquam bacchâri, *Rigidos* verò mollescere. Quod si ad Græcos fontes recurreres, qui plenius canaliculis Romanis scaturiunt, propriè satis dixeris *Philodemos* et *Philotyranos*, at longè diversâ notione quàm apud Anglos *favourers of the Mob* efferuntur, et *favourers of a tyrant*.

Comitis,

Comitis, et Caroli, Britannorum Regis, honestis lacrymis prosequeretur. At, quod vehementius angebat, insaniam illam paulatim defervescente, ipse liber oblivioni consignandus videbatur; nam, monitus a bibliopola, didici exemplaria non ultra quadraginta et quinque * per annum integrum fuisse distracta. Et revera intellexi vix unum esse aut alterum, per insulas Britannicas, virum ordine vel eruditione conspicuum, qui *Historiam* meam ferret †. Excipiam modò, quod quidem non vulgare, Thomam Herringum Angliæ Primatem, et Georgium Stoneum ejusdem dignitatis apud Hibernos, antistites eximios; quorum uterque mihi in mandatis dedit ut bono animo essem.

Sed, ut verum fatear, fui aliquantum animo fracto et demisso, et nisi quòd bellum Gallos inter et Britannos mox exarsurum videretur, patriæ haud dubiè supremum valedixissem, et me, *transnominatum* etiam, in nescio quam urbem obscuriorem Galliarum recepissem. Verùm cum his consiliis non amplius esset locus, et alterum volumen meum ad umbilicum procederet, animos resumere statui et scribendo perdurare.

Dùm hæc gerebantur, emisi, Londini, *Historiam Religionis Naturalem* ‡, additis quibusdam aliis opusculis. Prodiit liber in

* Numerus is apud Anglos fatalis. De eo tamen bibliopolam cogitasse, vix est ut crederem.

† Ego, qui iis temporibus interfueram, harum tragicædiarum non memini; at rem ita gestam audiui: Gavinus Hamiltonus, bibliopola Edinburgensis, vir bonus si quis alius, voluminis istius omnia exemplaria ab auctore coemerat, pretio 400 librarum Anglicanarum numerato, suo commodo sibi pollicitus se singulatim venditurum. Londinum it, merces venales proponit; sed aliter visum bibliopolis Londinensibus, quibus extrudere non potuit. Quid faceret Hamiltonus, æger animi, et sine ulla expectatione rerum meliorum? Uni alicui ex numero *bibliopolarum*, quos *Sapientes* Warburtonus vocat, exemplaria *per aversionem*, ut jureconsulti loquuntur, vendidit, quibus tandem coemptis, nomen operi venit, suus auctori honos additus, et ampliatum alterius voluminis pretium.

‡ *Natural History of Religion.*

publicum nullâ ferè celebritate, nisi quod ei Ricardus Hurdus libellum opposuit, eâ petulantia illiberali, eo fastu, et eâ denique scurrilitate, quæ *scholæ Warburtonianæ* genuina*. Libellus iste mihi aliquid allevamenti attulit, cùm aliàs opus meum non admodùm placeret.

1756.

Anno MDCCLVI. biennio exacto post infaustum voluminis prioris occasum, prodiit alterum a mortuo Carolo Primo usque ad res per Gulielmum Nassovium mutatas. Illud, forte fortunâ, *Philodemis*, quos dicunt, minus displicuit, ideoque benignius acceptum. Emerfit enim, et secum unâ fratrem suum infelicem e profundo extulit.

At ego, quamvis usu didiceram *Philodemos* solos valere, et esse qui, tam in re publica, quàm literaria, omnia possiderent, conferrent, largirentur; nolui tamen, ne tantillùm quidem, hujusmodi hominum insulso clamori cedere. Hinc factum est, ut cùm opus retractarem, et, vel libris accuratius pervolutandis, vel exquisitiore studio et meditatione melius edoctus, plurima in *Stuartiadum Historia* emendanda deprehenderem, ea omnia, ad centesimum usque numerum, ex sententia *Philotyranorum* correxerim. Ante illa tempora, extitisse unquam apud Anglos civitatem liberam, et legibus bene constitutam, id fanè dictu ridiculum est.

1759.

Anno MDCCLIX. exiit *Tudorum Historia*. Protinus idem ferè

* Falsus est vir eximius; ego rem totam paucis dabo. Warburtonus *Historiam Religionis Naturalem*, opus non magnæ molis, perlegerat, expectans, ut ipse jocatus est, *Terræmotuum Historiam moralem* brevi proditura, cùmque nescio quò, in illo opere sibi visus fuisset nonnulla deprehendisse homini religenti, ne dicam Christiano, parùm convenientia, statim, ut erat animi præceps, animadversiones quasdam extemporales ad oram codicis sui annotaverat. Eas, ne interirent, exscripsit Hurdus, nunc magno Ecclesiæ Anglicanæ commodo præsul Vigorniensis, et nomen dissimulans, prælo commisit. Quòque res lateret melius, titulum *Epistolæ ad Warburtonum* supposititium præmisit, et pauca quædam in Warburtoni laudes addidit. Id nescivit Hurdus; si scivisset, gloriæ suæ omninò appositurus.

excitus

excitus clamor, qui volumini primo oblatraverat, præcipuè quoad res ab Elifabeta Regina gestas. Verùm enimverò me insultas publica, callo mihi demùm obducto, non amplius movebat. Ipse interim, tranquillo et æquo animo vitam agens, Edinburgi delitefcebam, et unicè curans, ut manus extrema accederet *Historiarum in Anglia per vetustiora tempora gestarum*, quam, duobus itidem voluminibus explicatam, anno MDCCLXI, publici juris feci. Inde aliqua, quamquam satis parca, famæ meæ accessio facta est.

1761

Etsi scripta mea, variis hisce tempestatibus obnoxia, ventos interdum idoneos, mox adversos, experta fuerint; cursum tamen suum tenere non destiterunt. Nam pretium mihi a redemptoribus librariis numeratum * ante hæc tempora inauditum, ut jam non modò mei omnino juris essem, sed opibus largè affluerem. In Scotiam meam me recepi, eo animo ut nunquam inde dimoverer. Ideo mihi unicè placebam, quòd neminem ex optimatibus, aut supplicaturus aut amicitia colendæ causâ, salutavissem; cùmque annos quinquaginta haberem, constituebam me eo protenus vivendi genere usurum quod Philosophum maximè deceret.

Verùm, anno MDCCLXIII, Hertfordiensis Comes, ad Galliarum Regem orator designatus, ne minimùm quidem mihi notus, me, ut sui gregis essem, humaniter hortatus est; additâ etiam spe non mediocri me ipso scribæ munere in legatione obeunda brevè fruiturum, susceptis interea muneris istius officiis. Conditiones oblatas, licet arriderent, primò rejeci; abhorrebam enim animo a nova aliqua cum Magnis consuetudine; inerat porrò suspicio, ne aula Gallicæ urbanitas et festivæ vivendi rationes ingenio meo atque ætati minus convenirent; at, cùm instaret vir amplissimus, ei morem gessi. Equidem, si vel oblectamenta spectes vel lucrum, ego, multis nominibus, de me præclare actum puto, quòd

1763

* "Copy-money." q. d. pecunia ad acquirendum librorum manu scriptorum dominium perfoluta.

officia primùm Hertfordienſi Comiti, deinde fratri ejus, Henrico Conwayo, ductori militum, me commendatum dederint.

Quo ritu Pariſiis ab omnibus ex omni ordine et ſexu fuerim exceptus, id fanè nemo facile conjecturâ aſſequi poterit, niſi qui vim portentofam conſuetudinis morumque * exploratam et probè cognitam habuerit. Quo magis ab iſta comitate ſuaviſſima me ſubtraherem, inſtare illa magis et ingraveſcere. Et revera jucundiffimè vivitur Pariſiis, neque enim alibi uſquam locorum tot viros tam ſubacti judicii deprehendas, tantæ eruditionis ſimul atque urbanitatis. Idque in cauſa aliquando erat, ut ſedem ibi rerum atque fortunarum mearum ponere deſtinarem.

1765. Scribæ titulo ad legationem adminiſtrandam cohoneſtatus ſum; cùmque ſub æſtate anni MDCCLXV, Hertfordienſis Comes, Vicarius regis in Hiberniam proficiſceretur, me Pariſiis poſt ſe reliquit, rebus gerendis invigilaturum †, donec Richmondiæ Dux, orator ſuffectus, adveniſſet. Advenit porrò is vergente anno; ego verò, 1766. anno MDCCLXVI ineunte, Pariſiis valedixi, et æſtate ſubſequente Edinburgum me contuli, non alio, quàm olim, animo, ut me ſcilicet in reſſu meo, Philoſophi ad ritum, conderem. Eo redii non quidem *ſorte* opulentiore, ſed ex amicitia Hertfordienſis Comititis ‡, majore vi pecuniæ, et *aucto* *reditu* beatiore. Jam experiri ſtatui quid poſſent uſuræ legitimæ in rebus ſupervacaneis augendis, ſicut antea expertus fueram in re modica.

1767. Atqui, anno MDCCLXVII, Henricus Conwayus me levocavit, ut comitem me ſibi ab Epistoſis Regiis, ſecundo loco, adjungerem, et ea fanè erat hominis exiſtimatio, ex antiquè cum Hertfordienſi Comite neceſſitudines meæ, ut vocatus ultrò adfuerim.

* "The ſtrange effects of modes." Quod quidem Latine reddi vix poſteſt.

† *Chargè des affaires.*

‡ Rectius, "ex beneficentia Georgii III. Britannorum Regis." Nam Humeum noſtrum ab Hertfordienſi Comite mercedem annuam acceptam retuliſſe non memini.

Anno demùm MDCCLXIX, Edinburgum redii, locuples planè et pecuniosus, quippe reditus annui ad summam mille librarum excurrerant, et cùm prosperâ valetudine uterer, ætate quanquam provectior, spes erat me longo otio et augescente indies scriptorum meorum gloriâ fruiturum.

1769.

Vere MDCCLXXV intestina subito doluerunt. Morbus iste primò levis videbatur, qui fonticus postea evasit, et, meo quidem iudicio, exitialis futurus. Jam mortem, naturæ dissolutionem, opperior. Levia quidem a morbo perpeffus sum, et, quod magis mireris, corpore licet attenuato et debili, tamen ne minimùm quidem alacri esse et læto animo destiti, ideoque si in vitæ curriculo rursus versari liceret, ferè est ut opiner hoc spatium inter ægritudines confectum me præ cæteris amplexurum. Idem enim qui unquam fuit legendi et meditandi ardor, eadem in familiarium cœtibus hilaritas. Neque non mecum reputo mortem homini quintum et sexagesimum annum agenti non nisi paucos annos, eosque graves et ingratos, præcidere; et quamvis indicia plurima extarent, fore ut fama mea literis parta, aucto tandem splendore, enitesceret, benè tamen novi eâ me non ultra perpaucos annos gavifurum—vix est ut alterum invenias vivendi curâ atque studio expeditiorem.

1775.

Restat denique, ut, more historico, mei Elogium adjiciam. *Sum*, vel, ut aptius dicam, *fui*, (nam eâ ratione sermo componendus est, cùm de me, quasi jamdudum mortuo, loquuturus sim, eamque ob causam quod sentiam liberius eloquar), *fui* itaque mitis ingenii et mihi imperiosus, animo aperto, festivo, comi; qui amicum me facillè præstarem, inimicum vix unquam: inerat quoque singularis quædam affectuum omnium moderatio. Ea ipsa aviditas famæ, ex scriptis editis, quærendæ, quæ me totum occupavit, nunquam omninò effecit, ut, rebus literariis toties improspere gestis, exacerbato essem animo. Consuetudo mea studiosis simul et eruditis non displicuit, neque adolescentibus incautis

tis etiam improvidisq; ingrata. Et cùm probarum fœminarum confortione magnoperè delectarer, non est cur querar me ab illis malè fuisse acceptum. Ut verbo dicam, plerique hominum aliquo numero excellentes Calumniam conquesti sunt, et meritò; ego verò dente illius venenato non tantùm non læsus fui, sed ne quidem impetitus; et quamvis me furori factionum civilium æquè ac sacrarum ultrò obtuleram, tamen istæ ipsæ factiones, mei causâ, rabiem suam consuetam deposuisse videbantur, neque unquam amicis meis occasio oblata est, ut æstimationem meam, vel in re minima, tuerentur. Haud sanè dissimulandum *Zelotas* id unicè voluisse, ut in me crimina fingerent, et, sparsis rumoribus, disseminarent; at nihil unquam deprehendere potuerunt quod, vel iis ipsis iudicibus, similitudinem veri præ se tulisset. Fateor equidem me paulò arrogantius egisse, habitâ ad hunc modum oratione meâ funebri, quanquam, uti spero, non ineptè, nam de rebus agitur quæ nullo negotio indagari atque definiri possint*.”

1776.

xiv. Kal. Maii. MDCCLXXVI.

* Languere videtur moribundi Humei peroratio. At non esset interpretis fidelis id vel celare vel corrigere. Obiit. viii. Kal. Septembris, diarrhœâ extinctus. *Vid. Adami Smithi, LL. D. ad Gulielmum Strahanum Armigerum, Epistola, p. 46.*

(A. J. de Esprit ¹⁷⁸⁴ Lord Hailes)

Ad amicum Smithi L.L.D.

ad

Guilhelmum Strahanum Armerum

De rebus novissimis

Davidis Humei

Epistola

nunc primum Latine reddita

1788.

N.B. He comitens are in Lord Hailes own handwriting

SCRIPTURUS, STRAHANE, tibi, mi dulcis amice,

Lator et indoleo, calamo mandare fideli *charta*

Dum studeo voces et gesta novissima, nobis

Dilecti multum, multumque merentis, HUMEI.

Quanquam visceribus dudum perspexerat æger

Virus ali, nec spem vitæ superesse futura,

Cessit amicorum precibus, fierique periculum

Maluit admonitus, poterint num longa viarum *possent*

Aut lenire malum, aut progressus sistere morbi.

Commentariolum de vita condidit acta

Ipsæ sua, patriâ mox discessurus ab urbe,

Idque tuæ fidei, simul ac genus omne schedarum, *simul et*

Commisit; jamque hic rerum mihi nascitur ordo.

Est iter ingressus quando pluvialis Aprilis

Graminaque et flores Maio tradebat alendos;

Illâ Londoniis ego tempestate morabar,

Sed, desiderio focii percussus, abivi,

Conductis rapiendus equis atque axe citato,

Protenus in Scotiam; mecum Comes adfuit unâ *avolat*

Aptus amicitia officii, animique benigni,

Huic eadem quoque causa viæ; fit et obvius ipse *XX*

Morpethi, nobis ubi non speratus, HUMEUS. *non expecta-*

Inde Comes, repetens vestigia, fidus amico *us*

Perque locos omnes et diversoria semper

Hærebat lateri, et curas fermone levabat,

Atque utinam, pars ipse chori, conviva fuisset! *sociusq*

Sed

Perum inde mihi jam nascitur ordo

XX Cui per causa viæ; tum foete fit obvius ipse

Sed me religio, nulli cessura, coegit
 Instaurare viam, patriosque revisere fines.
 Namque ego de reditu nuper promissa parenti
 Longævæ dederam scriptis sancita, neque illa
 Stare ad Fisiæ cessabat littoris oras
 Opperiens gnatum maternis anxia curis.

Mutato cessit morbi violentia cælo,
 Membraque, continuis exercita cursibus, auctas
 Sumere paulatim vires; hinc sanior illi
 Visus Londoniis Habitus, quàm nuper Edinæ.
 Conveniunt medici, Baias * vox omnibus una
 Esse salutare, Baias migravit HUMEUS,
 Potaturus aquas, queis commendaverat olim

si Ipsa suum imperium domitrix HYGIEIA malorum!

Principio, rerum facies jucunda liquoris
 Baiano famam dedit, ut jam credulus omen

se Ipse videretur Reducis cæpisse Salutis.
 Mox tamen indomiti exarsit vis pristina morbi,
 Nota nimis; retro tunc omnia visa referri,
 Quæsitæque artes nocuere, et sparsa medentum
 Agmina fugerunt, nec profuit hauftus aquarum.

* Tunc spes vivendi, composita mente, rejecit,
 Et se ducturum fati commisit HUMEUS.

Inde lares repetit patrios, attritus, et ægro
 Corpore debilior multum, sed et integra mansit
 Mens hilaris, morumque animus memor usque priorum.
 Sæpe retractabat prius edita scripta, severè
us Judicæ quæ curas poterant meruisse secundas,
ex Sæpe leves Sapientem oblectavere libelli.

* Thermae, apud Anglos, præcipui nominis, in provincia Somerssetensi: ibi natio medicorum.

Nunc

*Tunc spem vitam omnem compositis pectore, in
 seque suis ultra fati subiecit Humeus*

Nunc et, amicorum vario sermone, molesta
 Tædia fallebat vitæ, nunc vespere sero
 Ludabat, quod quondam illi florentibus annis
 Delitiæ, nunc grande mali solamen, *Huistum**.
 Quin vultus hilares, et sermo comis, et idem
 Servatus vitæ tenor ac prius esse solebat,
 Fecerunt, quanquam mortis manifesta propinquæ
 Indicia extarent, ut multi credere signis
 Noluerint visis, doctusque Machaonis artes
 Talibus aggressus fuerit *Dundæsus* amicum. *Dundæsus*
 "Edmondstonæum visurus rure Tribunalum
 "Omnia fausta feram, rabiem mitescere morbi,
 "Teque tuis reddi." Contra respondit HUMEUS, *Dundæsus*
 "Non ego te, *Dundæse*, levem fictive tenacem
 "Credebam, tu vera meo ser dicta sodali.
 "Morte citâ morior lenique, nec, ut reor, odit *sed*
 "Si quis me, citius moriturum, nec quis amicus *si*
 "Lenius optaret." Modico post tempore venit
 Edmondstonæus, fortem miseratus acerbam,
 Dicturusque vale, &c.

Tunc ego, "te fractis, carissime, viribus ægrum
 "Et video et vidisse dolet, jamque undique *scava nam*
 "Apparent morbi facies, inimicaque nobis
 "Omina; sed voces hilares, lætumque remisâ

* *Angl. Whist.*

*Notus et Hesperii, notus quoque lusus Eois,
 Qui quid sit pulchrum, Sc.*

"Fronte

" Fronte supercilium, & vitalis spiritus auræ
 " Acer adhuc, suadent aliquid sperare secundi."
 At sapiens, " Pol me moribundum, Adame, vocares
 " Nomina si rebus dare convenientia maius;
 " Altera jam morbo implicitum me detinet ætas,
 " Ille quidem, vegeti quamvis nunc corporis essem,
 " Difficilis, senium gravat, haud sanabilis ullâ
 " Arte, Diarrhæam medici dixere Pelasgi.
 " Membrorum virtutem hœræ prædantur euntes,
 " Sensi equidem, et sedes inter vitalia fixit
 " Dira valetudo, nec te spes lætetur inanis,
 " Adstat summa dies"—" esto ut sis verus haruspex,
 " Quo læteris habes; fociis felicia cedunt
 " Omnia, dives opum nec ab una parte beata
 " Stat fraterna domus."

His ego vicinum morti solabar amicum.

" Jamdudum, hæc animo recolens," respondit

HUMBUS,

" Perfusum multâ sensi dulcedine pectus,
 " Atque ubi Luciâni nuper legisse Cataplum
 " Contigit, hærebam ambiguus, quæ causa morarum
 " Danda seni tetrico, fatalem ascendere cymbam
 " Cum jubet, et Stygias secum tranare paludes;
 " Non mihi conveniunt causæ quæ pluribus umbris.
 " Nec dotanda domi est, viridi jam nubilis ævo,
 " Nata, nec instaurandæ ædes, nullique supersunt,
 " ~~Me~~ quibus ulcisci vellem implacabilis, hostes."

De me ferridus,

veller

quamquam quis esse

torvo

Adami Smithi L.L.D.

ad

Guilielmum Strahanum Armigerum,

De rebus novissimis

Davidis Humei

Epistola

num primum Latine redditum 1788

SCRIPTURUS, STRAHANE, tibi, mi dulcis amice,

Lætor et indoleo, scalamo mandare fideli / charta

Dum studeo voces et gesta novissima, nobis

Dilecti multum, multumque merentis, HUMEI.

Quanquam visceribus dudum perspexerat æger

Virus ali, nec spem vitæ superesse futuræ,

Cessit amicorum precibus, fierique periculum

Maluit admonitus, poterint num longa viarum / possent

Aut lenire malum, aut progressus sistere morbi.

Commentariolum de vita condidit acta

Ipsæ sua, patriâ mox discessurus ab urbe,

Idque tuæ fidei, simul ~~et~~ genus omne schedarum, / et

Commisit; jamque hic rerum mihi nascitur ordo.

Est iter ingressus quando pluvialis Aprilis

Graminaque et flores Maio tradebat alendos;

Illâ Londoniis ego tempestate morabar,

Sed, desiderio focii perculsus, abivi,

Conductis rapiendus equis atque axe citato,

Protenus in Scotiam; mecum Comes, ~~ad~~ una / avolat

Aptus amicitiz officii, animique benigni,

Huic eadem quoque causa via; fit ~~et~~ obvius ipse / Cui par ~~et~~ tum

Morpethi, nobis ubi non speratus, HUMEUS. / forte

Inde Comes, repetens vestigia, fidus amico / non expectatus

Perque locos omnes et diversoria semper

Hærebat lateri, et curas fermone levabat.

Atque utinam, pars ipse chori, ~~conviva~~ fuisset! / sociusq;

* rerum inde mihi jam nascitur ordo.

Sed

Sed me religio, nulli cessura, coegit

coeptam unquam Instaurare viam, patriosque revisere fines.

Namque ego de reditu nuper promissa parenti

Longævæ dederam scriptis sancita, neque illa

Stare ad Fisci cessabat littoris oras

Opperiens gnatum maternis anxia curis.

Mutato cessit morbi violentia cœlo,

Membraque, continuis exercita curibus, auctas

ipsi

Sumere paulatim vires; hinc sanior *illi*

Vifus Londoniis Habitus, quàm nuper Edinæ.

Conveniunt medici, Baias * vox omnibus una

Esse salutare, Baias migravit HUMEUS,

Potaturus aquas, queis commendaverat olim

li

Ipsa suum imperium domitrix HYGIEIA malorum!

Principio, rerum facies jucunda liquori

Baiano famam dedit, ut jam credulus omen

le

Ipsè videretur Reducis cœpisse Salutis.

Mox tamen indomiti exarsit vis pristina morbi,

Nota nimis; retrò tunc omnia visa referri,

Quæsitæque artes nocuere, et sparsa medentùm

Agmina fugerunt, nec profuit haustus aquarum.

Tunc spes vivendi, composita mente, rejecit,

Et se ducturum fati commisit HUMEUS.

Inde lares repetit patrios, attritus, et ægro

Corpore debilior multùm, sed et integra mansit

Mens hilaris, morumque animus memor usque priorum

Sæpe retractabat prius edita scripta, severè

*us
ses,*

Judicæ quæ curas poterant meruisse secundas,

Sæpe leves Sapientem oblectavere libelli.

* *Thermæ, apud Anglos, præcipui nominis, in provincia Somerssetensi: ibi natio medicorum.*

Nu

sem velle onnem

*Quam spes vivendi composita pectore misit
Sæpe suis ultro fati subjecit Humeus*

Nunc et, amicorum vario sermone, molestæ
 Tædia fallebat vitæ, nunc vespere fero
 Ludebat, quod quondam illi florentibus annis
 Delitiæ, nunc grande mali solamen, *Huistum* *.

Quin vultus hilares, et sermo comis, et idem
 Servatus vitæ tenor ac prius esse solebat,
 Fecerunt, quanquam mortis manifesta propinquæ
 Indicia extarent, ut multi credere signis
 Noluerint visis, doctusque Machaonis artes
 Talibus aggressus fuerit *Dundæsus* amicum. x-

“ *Edmondstoneum* visurus rure Tribunalum

“ Omnia fausta feram, rabiem mitescere morbi,

“ Teque tuis reddi.” Contra respondit *HUMEUS*,

“ Non ego te, *Dundæse*, levem fictive tenacem x-

“ Credebam, tu vera meo ser dicta sodali.

“ Morte citâ morior leniusse, nec, ~~ut~~ reor, odit

“ Si quis me, citius moriturum, ~~ne~~ quis amicus *sed*

“ Lenius optaret.” Modico post tempore venit *si*

Edmondstoneus, sortem miseratus acerbam,

Dicturusque vale, &c.

Tunc ego, “ te fractis, carissime, viribus ægrum

“ Et video et vidisse dolet, jamque undique ~~scævæ~~ *sed*

“ Apparent morbi facies, inimicaque nobis

“ Omina; sed voces hilares, lætumque remisâ

* *Angl. Whist.*

Notus et Hesperis, notus quoque lusus Eois,

Qui quid sit pulchrum, &c.

“ Fronte

" Fronte supercilium, & vitalis spiritus auræ
 " Acer adhuc, suadent aliquid sperare secundi."
 At sapiens, " Pol me moribundum, Adame, vocares
 " Nomina si rebus dare convenientia, *maius* :
 " Altera jam morbo implicitum me detinet æstas,
 " Ille quidem, vegeti *quamvis nunc* corporis essem,
 " Difficilis, senium gravat, haud sanabilis ullâ
 " Arte, *Diarrhœam* medici dixere Pelasgi.
 " Membrorum virtutem horæ prædantur euntes,
 " Sensi equidem, et sedes inter vitalia fixit
 " Dira valetudo, nec te spes lætet inanis,
 " Adstat summa dies"—" esto ut sis verus haruspex,
 " Quo læteris habes; sociis felicia cedunt
 " Omnia, dives opum nec ab una parte beata
 " Stat fraterna domus."

His ego vicinum morti solabar amicum.

" Jamdudum, hæc animo recolens," respondit

HUMEVUS,

" Perfusum multâ sensi dulcedine pectus,
 " Atque ubi *Luciâni* nuper legisse *Cataplum*
 " Contigit, hærebam ambiguus, quæ causa morarum
 " Danda seni *tetrico*, fatalem ascendere cymbam
 " Cum jubet, et Stygias secum tranare paludes;
 " Non mihi conveniunt causæ quæ pluribus umbris.
 " Nec dotanda domi est, viridi jam nubilis ævo,
 " Nata, nec instaurandæ ædes, nullique supersunt,
 " Me quibus ulcisci vellem implacabilis, hostes."

" De quibus ulcisci me vellem turbidus, hostes"

velles

quamvis nunc

tetrico

" Ut verum fatear, quid respondere Charonti *Nil adeo potest*

" Non habeo; quæcunque animus decreverat olim *quod*

" Seria, perfecti, Fortuna nec auctius unquam *In promptu est*

" Et melius fociis faciet charisque propinquis,

" Nestoreum quamvis fuerim victurus in ævum

" Integer, et nihil est, cur, rebus rite peractis,

" Vel cuperem superesse, vel indignatur obire." *Plus in*

Deinde, sibi risus quærens, sermone jocari

Ex re composito cœpit, causasque morandi

Fingere ludicras, responsaque *torva* Charontis. *1800*

" Altius at mecum reputans" lepidissimus inquit,

" Compellare senem statui, et mollire loquendo,

" Quas olim emisi, Vero duce et auspice, Chartæ,

" Jam castigatæ volitare per ora virorum

" Incipient," modo tu, venerandi Portitor Orci,

" Ad patriam remeare tuum patiaris HUMEUM.

" Anne meos iterum posect vox publica Libros, *1a*

" Plausibus anne iterum tollet super astra secundis *1a*

" Scire aveo; mox lætus ego, tellure relictâ, *1a*

" Scriptorum explebo numerum reddarque tenebris.

" Ille autem, frustra precibus muliebribus instas,

" Quas te lucis amor famæque iterare juberet;

" Aucta quid editio et mendis purgata severas

" Ad Parcas faciet? tu, si vacat, ocium atram

" Scande ratem, et nostris succede Penatibus hospes.

" At possem mox ipse reponere, temporis oro

" Tantillum, bone vir, spatium concede precanti;

" Ut genus humanum tenebris et *umbe* malignâ *1 nocte*

" Eriperem, monita edixi, lumenque tetendi,

" Forsitan et, paucos modo vita superfit in annos,

" Quas messes dabit hæc animi cultura videbo,

" Quæque Superstitio struxit tabulata repente

" Immani

** causas nequiquam notis inane, ineptas
Quas tibi lucis amor suadet famæ, cupido.*

" Immani casu ruitura — at verba repressit
 " Imperfecta Charon, tumidoque excanduit ore,
 " Mitte moras, nebulo, non est opus unius ævi
 " Quod cupis, *Ille* diu mentes agitabit agrestes.
 " Mene locaturum tibi per tot sæcula vitam,
 " Belle, putes? longi sermonis define tandem,
 " Tartareumque subî, quid stas ignave, phaselum."

* ~~Quamquam festivè fuerat, de morte locutus~~

Vicinâ, nil ventosum ~~vel~~ grande sonabat,
 (Histrio ut in scenis artis documenta daturus),
 Quo sibi *Magnanimi* nomen laudesque pararet.
 Mentio crebra fuit supremi finis, amicis
 Multa super morbo rogitantibus; ille nec usquam
 Hanc sibi materiam sumpsit, nec longius æquo
 Tractabat, certus fati impavidusque futuri.

Alloquium, cujus retuli capita omnia, *sexto*
Idibus Augusti est habitum, qui *Feria quinta*
 Existit *Hebdomada*, ex illo ~~tempore~~ tempore visus
 Est semel, et mecum semel est congressus HUMEUS.

Excipiebat enim, jam corpore debilis omni,
 Urbano, quod moris erat, sermone sodales,
 Plura loqui cupiens majoraque viribus ausus;
 Verùm ubi lassatum miserè se comperit *istis*

Officiis vitare hominum commercia cœpit:
 Meque ideo, Ipsi monitis, egressus Edinâ
 Ad Kirkcaldenses retuli maternaque tecta,
 Inde revisurus, si forte vocaret, amicum,

Et medico pactus *Blacko*, qui *maximus* ægri
 Adstabat lecto, ut, missis quandoque tabellis,
 Eventus morbi discrimen et omne referret.

Ille mihi *undecimo*, servans promissa, *Kalendis*
Septembris Scriptum dedit; en ipsissima verba.

" Ex

* *Ille autem, quamquam lapidè de morte locutus*
Instanti,

“ Ex quo salutavi meis te literis ”

“ Horas HUMEUS tranfigit ”

“ Satis quietas, at minutis viribus ; ”

“ Nec hæret affixus toro,

“ Die sed omni egressus e cubiculo

“ Descendit in domum inferam, ” *tristitiam*

“ Nullisque visus, præter unum et alterum,

“ Libris legendis incubat. ”

“ Nam colloquentes, quos habet cariffimos ”

“ Et tædet audire et dolet. ”

“ Beatus Ille, qui procul fodalibus, ”

“ Tranquillus et potens sui ”

“ Vivit solutus anxîâ formidîne,

“ Fugæque temporis favet, ”

“ Ineruditos lectitans libellulos ”

“ Risum movere qui solent. ”

Postera lux scriptum mihi, quod præcepit HUMEUS,

Attulit, agnosco voces morientis, et inde,

Quis te ~~delectem~~, nonnulla excerpere visum est :

“ ~~Cum~~ mover lecto, mea verba, Smithe, ” *consider*

“ Filius fratris calamo notabit, ” *Dum moror*

“ Ipse ad occasum videor citato ”

“ Vergere lapsu. ”

“ Venit, hesternâ mihi nocte, Febris, ”

“ Illa sed fallax hodie recessit,

“ Quam soluturam citò suspicabar ”

“ Tædia morbi. ”

“ Ne, mei causâ, repetas Edinam, ”

“ Per vagos fluctus et iniqua ponti, ”

“ Tu cave, tempus breve, quo sodalis ”

“ Ora tueri ”

“ Restat ægroto, spatiumve fandi ; ”

“ Virium si quid mihi adhuc superfit ”

“ Rectius,

“ Rectius, *Blacko* referente, disces.

“ Vive valeque.”

[*Edinburgi Scotorum, x. Kal. Sept. A. C. N. 1776.*]

Deinde die quarto, *Blacki* quæ cura medentis,
Missa, ministerio cursoris, Epistola venit.

“ HUMEUS ille, quem colebamus, fuit,

“ Heri tenebris additus!

“ Aliquot diebus ante fatalem impetum

“ Illi stetit mors obvia,

“ Cùm totus æger, et perese corpore,

“ Non sustineret amplius

“ Morbi irruentis ferre vel molestias,

“ Vel se levare lectulo;

“ At sensibus, quoad vixit, integerrimis,

“ Nec visus est doloribus

“ Angi, nec impotens queri, et sæpissimè,

“ Ferebat, et, ~~occidit~~

“ Circùm occupatos est locutus ad suos

“ Sermone blandus melleo.

“ Ut evocarem te tuis Penatibus

“ Transnavigaturum freta,

“ Duxi supervacuum, et ~~revertentem~~

“ Missis HUMEUS literis—

“ Vox hæsitabat, debili tamen viro

“ Animæ supremum ad halitum

“ Beata mentis adfuit serenitas

“ Quæ vix habebit æmulos.”

Hæc finis *Sophiæ* DOCTORI, hic exitus illi
Egregio meritis famæque ingentis HUME
Contigit, at nobis flere et meminisse relictum!

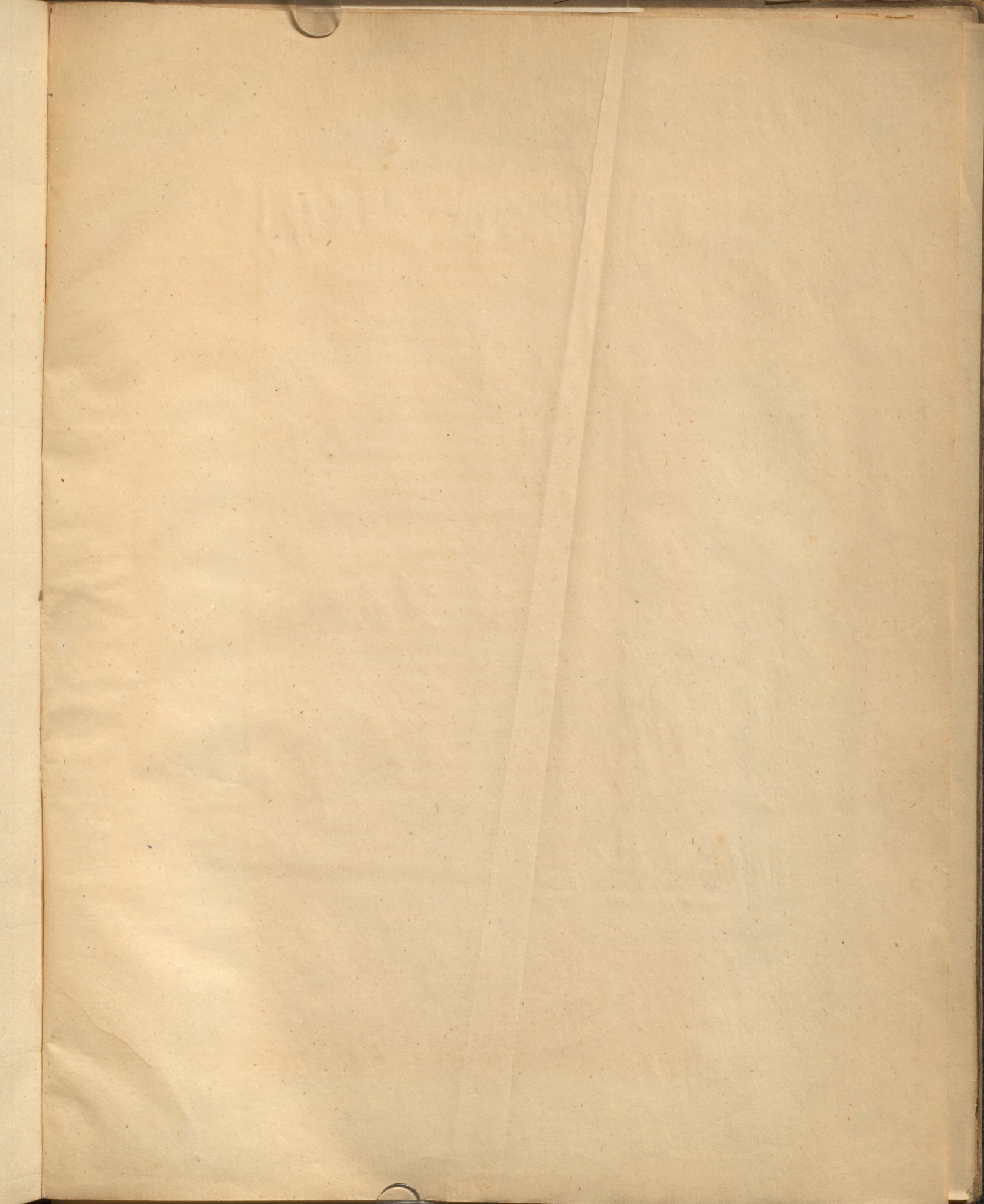
1 bus

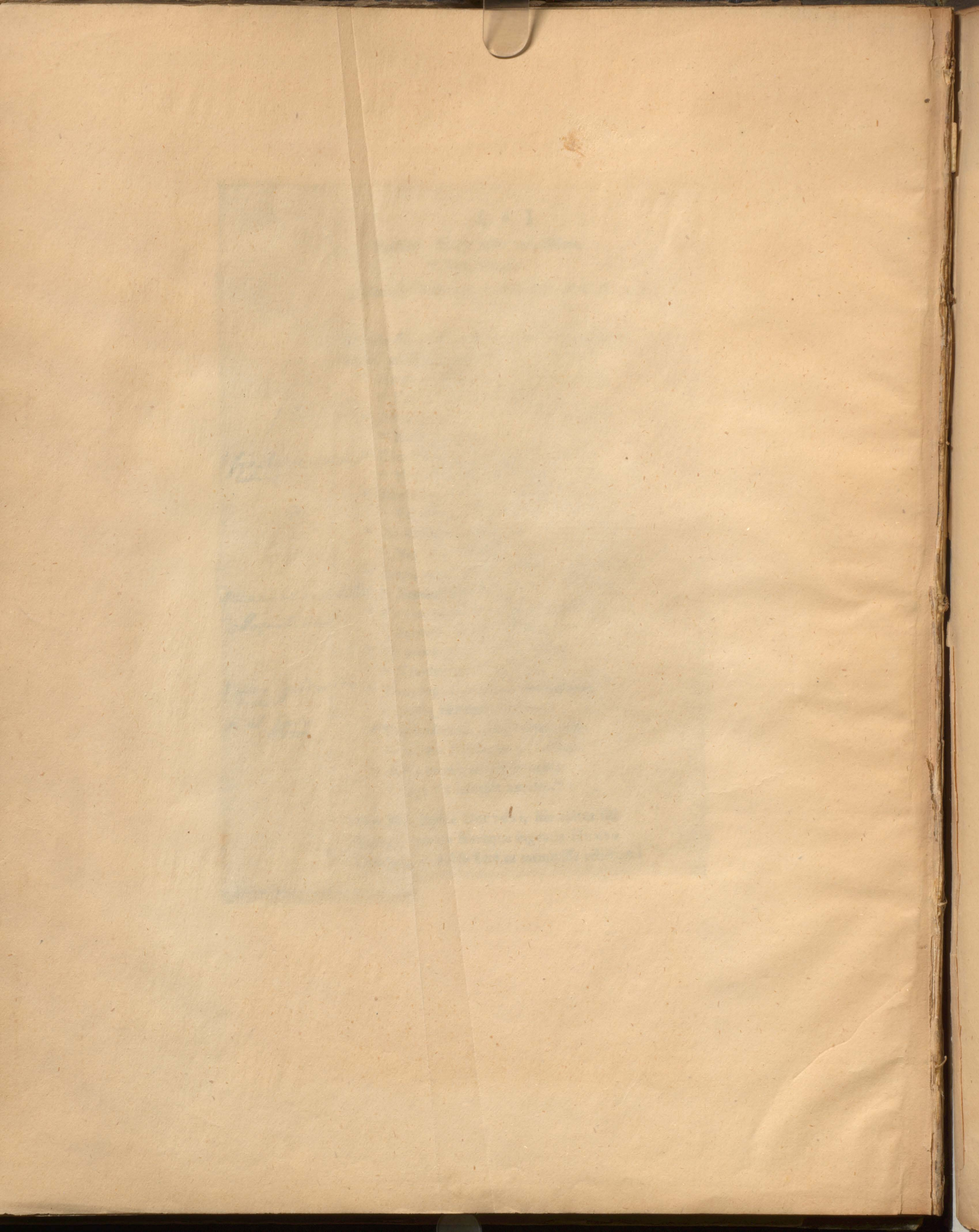
*fractus a periculis
labans*

o

*Occasio ut secretis
alloquatus est*

*Invenit quod in
vixit
a et ipse*

8

Acco

McGILL UNIVERSITY LIBRARY

~~EH884~~

B1497

A31614

1787

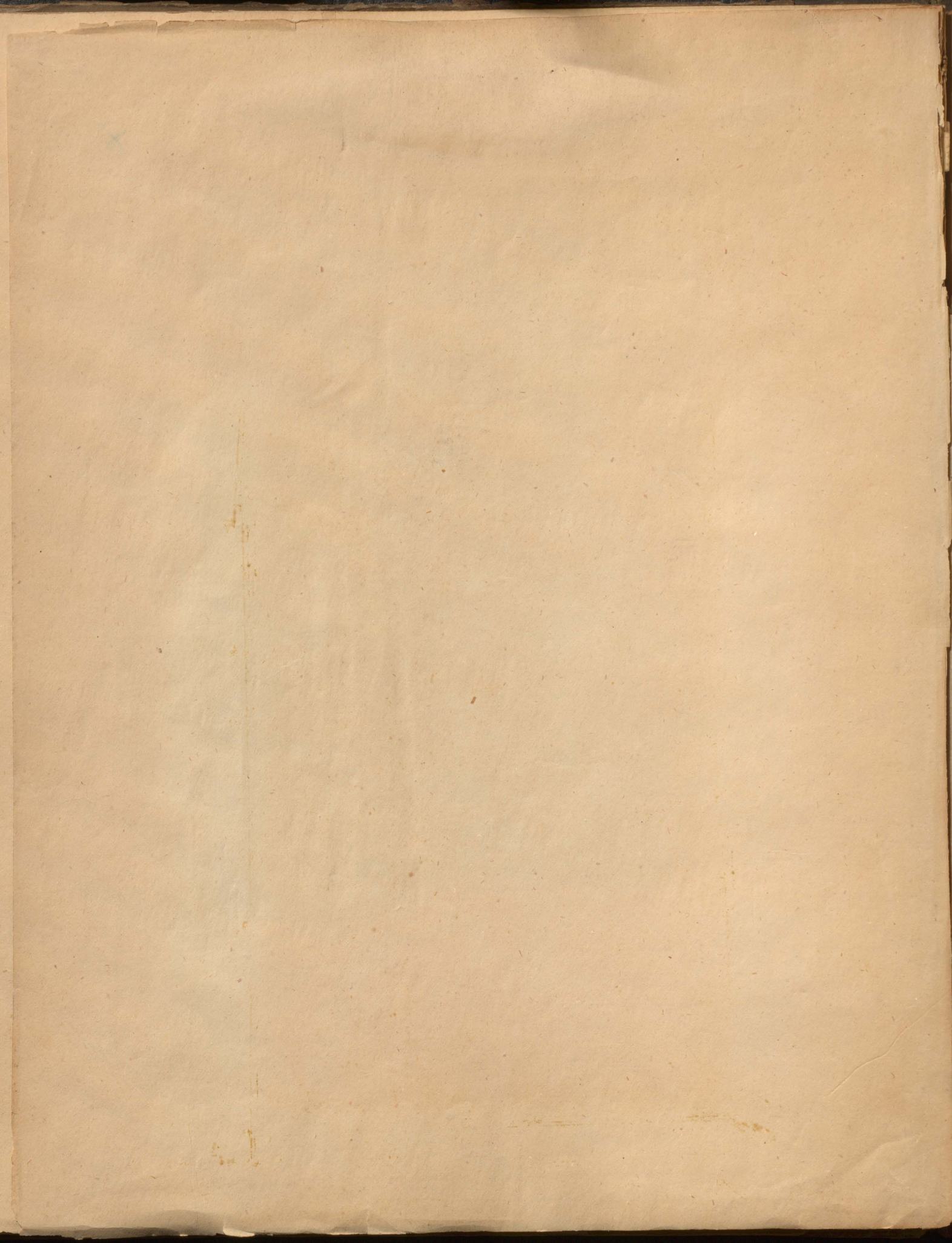

Accompanies *

B1497

A31614

1787

scrip
Lal

==
==

I
th
ac
la
d

m
ar
hi

~~EH884~~

B1497

A31614

1787

399631

A. Redpath

*Scripturus, Strahane, tibi, suavissime reuocis,
Lator et indoleo,*

NO LETTER FROM

=====

=====

Kirkaldy, Fifeshire, Nov, 9, 1776.

DEAR SIR,

IT is with a real, though a
very melancholy pleasure,
 that I sit down to give you some
 account of the behaviour of our
 late excellent friend, Mr. Hume,
 during his last illness.

Though, in his own judg-
 ment, his disease was mortal
 and incurable, yet he allowed
 himself to be prevailed upon, by

D 4

the

~~EH884~~

B1497

A31614

1787

399631

A. Redpath

DR. ADAM SMITH. 41

Mr. Home returned with him, and attended him during the whole of his stay in England, with that care and attention which might be expected from a temper so perfectly friendly and affectionate. As I had written to my mother that she might expect me in Scotland, I was under the necessity of continuing my journey. His disease seemed to yield to exercise and change of air, and when he arrived in London, he was apparently in much better health than when he left Edinburgh. He was advised to go to Bath to drink the waters,

42 LETTER FROM

waters, which appeared for some
time to have so good an effect
upon him, that even he himself
began to entertain, what he was
not apt to do, a better opinion
of his own health. His symp-
toms, however, soon returned
with their usual violence, and
from that moment he gave up
all thoughts of recovery, but
submitted with the utmost cheer-
fulness, and the most perfect
complacency and resignation.
Upon his return to Edinburgh,
though he found himself much
weaker, yet his cheerfulness
never abated, and he continued
to

McGILL UNIVERSITY LIBRARY
 E1884 ★ B1497
 A31614
 1787
 399631

A. Redpath

medicus Dundas, cum
in se, Edmondstonum visum, sicut
omnia facta suam, sicut
regis sui reddi, sicut
 DR. ADAM SMITH. 43
per se, Dundas, sicut
Ludovicus

to divert himself, as usual, with
 correcting his own works for a
 new edition, with reading books
 of amusement, with the conver-
 sation of his friends; and, some-
 times in the evening, with a
 party at his favourite game of
 whist. His cheerfulness was so
 great, and his conversation and
 amusements run so much in their
 usual strain, that, notwithstand-
 ing all bad symptoms, many
 people could not believe he was
 dying. "I shall tell your friend,
 "Colonel Edmondstone," said
 Doctor Dundas to him one day,
 "that I left you much better,
 8 " and

nonnunquam sero sub vesperatione
Ludovicus qui lusor est dilectus, Ariston.

“ and in a fair way of recovery.”
“ Doctor,” said he, “ as I be-
“ lieve you would not chuse to
“ tell any thing but the truth,
“ you had better tell him, that
“ I am dying as fast as my ene-
“ mies, if I have any, could
“ wish, and as easily and cheer-
“ fully as my best friends could
“ desire.” Colonel Edmondstone
soon afterwards came to see him,
and take leave of him ; and on
his way home, he could not for-
bear writing him a letter bidding
him once more an eternal adieu,
and applying to him, as to a dy-
ing man, the beautiful French
verses

DR. ADAM SMITH. 45

verles in which the Abbé Chau-
 lieu, in expectation of his own
 death, laments his approaching
 separation from his friend, the
 Marquis de la Fare. Mr. Hume's
 magnanimity and firmness were
 such, that his most affectionate
 friends knew, that they hazard-
 ed nothing in talking or writing
 to him as to a dying man, and
 that so far from being hurt by
 this frankness, he was rather
 pleased and flattered by it. I
 happened to come into his room
 while he was reading this letter,
 which he had just received, and
 which he immediately showed
 me.

hanc mihi dedit ipse legendam

N.L.

^{N.L.}
 me. I told him, that though I
 was sensible how very much he
 was weakened, and that appear-
 ances were in many respects very
 bad, yet his cheerfulness was still
 so great, the spirit of life seem-
 ed still to be so very strong in
 him, that I could not help enter-
 taining some faint hopes. ^{N.L.} He an-
 swered, "Your hopes are ground-
 less. An habitual diarrhoea of
 more than a year's standing,
 would be a very bad disease at
 any age: at my age it is a
 mortal one. When I lie down
 in the evening, I feel myself
 weaker than when I rose in the
 morning;

³¹¹
 pot me moribundum, ^{etiam} vocares
 morbus enim, quavis vegeti non est par
 Difficilis, senium gravat, insonabilis, ultra
 vite, DIARRHOEA gravi de se, medente

EH884

B1497

A31614

1787

399631

A. Redpath

DR. ADAM SMITH. 47

“ morning; and when I rise in the
 “ morning, weaker than when I
 “ lay down in the evening. I am
 “ sensible, besides, that some of my
 “ vital parts are affected, so that
 “ I must soon die.” “ Well,”
 said I, “ if it must be so, you
 have at least the satisfaction of
 leaving all your friends, your
 brother’s family in particular,
 in great prosperity.” ^{N.} He said
 that he felt that satisfaction so
 sensibly, that when he was read-
 ing a few days before, Lucian’s
 Dialogues of the Dead, among
 all the excuses which are alleg-
 ed to Charon for not entering
 readily

“ mortal sumus, & inevitabile fatum

Hic ego vicinam leto solabar amicum

res dolens u. hi. gen. l. m. u. h. l. e. s. s. s.
Falsa

48 LETTER FROM

readily into his boat, he could
not find one that fitted him ; he
had no house to finish, he had
no daughter to provide for, he
had no enemies upon whom he
wished to revenge himself. " I
" could not well imagine," said
he, " what excuse I could make to
" Charon in order to obtain a little
" delay. I have done every thing
" of consequence which I ever
" meant to do, and I could at no
" time expect to leave my relations
" and friends in a better situation
" than that in which I am now
" likely to leave them ; I, there-
" fore, have all reason to die con-
" tented."

sociis melius charis, proximis

— nec ratio est, velis gen. u. l. e. p. e. s. s. s.
lex cupere superesse vel indignari debet

~~EH884~~

B1497
A31614
1787

≡

399631

A. Redpath

DR. ADAM SMITH. 49

NL

N.L.

“tented.” He then diverted himself with inventing several jocular excuses, which he supposed he might make to Charon, and with imagining the very furly answers which it might suit the character of Charon to return to them. “Upon further confideration,” said he, “I thought I might say to him, “Good Charon, I have been correcting my works for a new edition. Allow me a little time, that I may see how the Public receives the alterations.” But Charon would answer, “When you have seen the effect

E

“ of

to be ready
to be ready

" of these, you will be for mak-
 " ing other alterations. There
 " will be no end of such excuses;
 " so, honest friend, please step
 " into the boat." But I might
 still urge, " Have a little pa-
 " tience, good Charon, I have
 " been endeavouring to open
 " the eyes of the Public. If I
 " live a few years longer, I may
 " have the satisfaction of seeing
 " the downfall of some of the
 " prevailing systems of supersti-
 " tion." But Charon would
 then lose all temper and decency.
 " You loitering rogue, that will
 " not happen these many hun-
 " dred

*Quia recipimus
nec, inane*

*Quia non
Volunt sed a
reterence*

moderata

*Ad q
non
M
ut*

EH884

B1497
A31614
1787

399631

A. Redpath

DR. ADAM SMITH. 51

“dred years. Do you fancy I
 “will grant you a lease for so *lune locution*
 “long a term? Get into the *voluntate*
 “boat this instant, you lazy *partij*
 “loitering rogue.”

But, though Mr. Hume al-
 ways talked of his approaching
 diffolution with great cheerfulness,
 he never affected to make
 any parade of his magnanimity.
 He never mentioned the subject
 but when the conversation naturally
 led to it, and never dwelt
 longer upon it than the course
 of the conversation happened to
 require: it was a subject indeed

E 2

which

*at quamvis uti placuit sermone jocosio
 Memori sibi per vicina debet discursum aptam
 Materiam
 ut sibi Magnanimi nomen laudibus pararet.*

which occurred pretty frequently, in consequence of the inquiries which his friends, who came to see him, naturally made concerning the state of his health. The conversation which I mentioned above, and which passed on Thursday the 8th of August, was the last, except one, that I ever had with him. He had now become so very weak, that the company of his most intimate friends fatigued him; for his cheerfulness was still so great, his complaisance and social disposition were still so entire, that when any friend was with him,

he

*Copy of name
John, Septembris sexto*

urbani, ut supra

L. Facili

EH884

B1497
A31614
1787

399631

A. Redpath

DR. ADAM SMITH. 53

he could not help talking more,
and with greater exertion, than
suited the weakness of his body.
At his own desire, therefore, I
agreed to leave Edinburgh, where
I was staying partly upon his
account, and returned to my
mother's house here, at Kirkaldy,
upon condition that he would
send for me whenever he wished
to see me; the physician who
saw him most frequently, Doc-
tor Black, undertaking, in the
mean time, to write me occasion-
ally an account of the state of
his health.

et sic, per hunc hunc hunc,
Ad Kirkaldensem materiam, tacta recepisti
E 3 On

inde revocantur hunc hunc hunc, hunc hunc

54 LETTER FROM

Xi. Kal. Sept. On the 22d of August, the
Doctor wrote me the following
letter :

ex quo

“ Since my last, Mr. Hume
has passed his time pretty easily,
but is much weaker. He sits
up, goes down stairs once a day,
and amuses himself with read-
ing, but seldom sees any body.
He finds that even the conversa-
tion of his most intimate friends
fatigues and oppresses him ; and
it is happy that he does not need
it, for he is quite free from
anxiety, impatience, or low spi-
rits, and passes his time very
well

McGILL UNIVERSITY LIBRARY
~~EH884~~ ★ B1497
A31614
1787
399631

A. Redpath

DR. ADAM SMITH. 55

well with the assistance of amusing books."

I received the day after a letter from Mr. Hume himself, of which the following is an extract.

Edinburgh, 23d August, 1776.

"MY DEAREST FRIEND,

"I am obliged to make use of my nephew's hand in writing to you, as I do not rise to-day.

* * * * *

E 4 " I go

56 LETTER FROM

" I go very fast to decline, and last night had a small fever, which I hoped might put a quicker period to this tedious illness, but unluckily it has, in a great measure, gone off. I cannot submit to your coming over here on my account, as it is possible for me to see you so small a part of the day, but Doctor Black can better inform you concerning the degree of strength which may from time to time remain with me. Adieu, &c."

Three

*Mihi quod supersit
Verum Blacko referenti dicitur
Vivere vale*

EH884

B1497

A31614

1787

E

399631

A. Redpath

*Testa lux abent**Missa M. M. Leno curiam, P. M. L. L. L. L.*

DR. ADAM SMITH. 57

Three days after I received
the following letter from Doctor
Black.

Edinburgh, Monday, 26th August, 1776.

“ DEAR SIR,

“ Yesterday about four o'clock
afternoon, Mr. Hume expired.
The near approach of his death
became evident in the night be-
tween Thursday and Friday,
when his disease became exces-
sive, and soon weakened him so
much, that he could no longer
rise out of his bed. He con-
tinued to the last perfectly sen-
sible,

fible, and free from much pain or feelings of distress. He never dropped the smallest expression of impatience; but when he had occasion to speak to the people about him, always did it with affection and tenderness. I thought it improper to write to bring you over, especially as I heard that he had dictated a letter to you desiring you not to come. When he became very weak, it cost him an effort to speak, and he died in such a happy composure of mind, that nothing could exceed it."

*

Thus

~~EH884~~B1497
A31614
1787

≡

399631

A. Redpath

DR. ADAM SMITH. 59

Thus died our most excellent, and never to be forgotten friend; concerning whose philosophical opinions men will, no doubt, judge variously, every one approving, or condemning them, according as they happen to coincide or disagree with his own; but concerning whose character and conduct there can scarce be a difference of opinion. His temper, indeed, seemed to be more happily balanced, if I may be allowed such an expression, than that perhaps of any other man I have ever known. Even in the lowest state of his fortune,

fortune, his great and necessary frugality never hindered him from exercising, upon proper occasions, acts both of charity and generosity. It was a frugality founded, not upon avarice, but upon the love of independency. The extreme gentleness of his nature never weakened either the firmness of his mind, or the steadiness of his resolutions. His constant pleasantry was the genuine effusion of good-nature and good-humour, tempered with delicacy and modesty, and without even the slightest tincture of malignity,

McGILL UNIVERSITY LIBRARY

~~EH884~~

B1497
A31614
1787

399631

A. Redpath

efflary
him
roper
arity
uga-
arice,
pen-
tle-
ken-
his
his
lea-
fion
hu-
cacy
ven
gni-
ty,

